

บทที่ 1

บทนำ

สภาพทั่วไปยางพารา

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย มีมูลค่าการส่งออกติดอันดับ 1 ใน 10 ของสินค้าส่งออกของประเทศ ในปี พ.ศ. 2551 มูลค่าการส่งออกยางพาราเท่ากับ 223,628.20 ล้านบาท อยู่ในลำดับที่ 6 และเป็นสินค้าที่มีมูลค่าส่งออกสูงสุดในบรรดาสินค้าเกษตร (ดูตาราง 1 ประกอบ) โดยส่งออกในรูปของยางแผ่น ยางแท่ง น้ำยางข้น และอื่น ๆ ในอัตราส่วนร้อยละ 30, 42, 19 และ 9 ตามลำดับ (ดูตาราง 2 ประกอบ) ซึ่งประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ที่สุดของโลกในปริมาณ 2.56 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 35 ของตลาดยางพาราโลก ในขณะที่ประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซียและประเทศมาเลเซียส่งออกร้อยละ 33 และ 13 ของตลาดยางพาราโลก ตามลำดับ (ดูตาราง 3 ประกอบ) นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา ตลาดส่งออกหลักของประเทศไทย ได้แก่ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นโดยตลอด ซึ่งในปี พ.ศ. 2551 มีสัดส่วนเป็นร้อยละ 26 ของปริมาณการส่งออกยางพาราของประเทศไทย ตลาดรองลงมา คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา (ดูตาราง 4 ประกอบ) ราคายางพารามีแนวโน้มในทางที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมของโลกทำให้มีความต้องการยางพาราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ดูตาราง 5 ประกอบ)

รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนการเพิ่มผลผลิตต่อไร่และขยายพื้นที่ปลูกยางพาราไปทั่วประเทศ ในปี พ.ศ. 2550 ประเทศไทยมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่อยู่ในลำดับที่ 5 ของโลก โดยผลิตได้ 274 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี (ดูตาราง 6 ประกอบ) มีพื้นที่ปลูกยางพารา 11.05 ล้านไร่ มากเป็นอันดับ 2 ของโลก รองจากประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งมีพื้นที่ปลูก 17.35 ล้านไร่ ส่วนประเทศมาเลเซียมีพื้นที่ปลูก 8.13 ล้านไร่ เป็นอันดับ 3 (ดูตาราง 7 ประกอบ) ในด้านปริมาณผลผลิต ประเทศไทยผลิตยางพาราเป็นอันดับหนึ่งของโลก จำนวน 3.02

ล้านตัน ในขณะที่ประเทศอินโดนีเซียและประเทศมาเลเซียผลิตได้เพียง 2.76 และ 1.20 ล้านตัน ตามลำดับ (คูตาราง 8 ประกอบ)

นอกจากในมิติด้านเศรษฐกิจตามที่กล่าวข้างต้นแล้ว ยางพารายังมีความสำคัญในมิติอื่น ๆ ได้แก่ ในมิติด้านสังคม โดยยางพารามีส่วนช่วยลดการเคลื่อนย้ายแรงงานออกจากท้องถิ่น ซึ่งมีส่วนในการช่วยลดปัญหาครอบครัว มีการรวมตัว รวมกลุ่ม เกิดความร่วมมือ เชื่อมโยงกันในหลายระดับ ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน ในมิติด้านวัฒนธรรม ยางพาราเป็นพืชที่สร้างวิถีการดำเนินชีวิตให้ชาวสวนยางแตกต่างจากอาชีพอื่น กล่าวคือ กระบวนการในการผลิตยางพารามีกิจกรรมที่ครอบครัวชาวสวนยางต้องร่วมกันทำตลอดทุกขั้นตอน ทำให้เกิดการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างกันตลอดเวลา (กรมวิชาการเกษตร, สถาบันวิจัยยาง, 2548ก) และการทำสวนยางพาราเป็นการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ เพราะชาวสวนยางต้องหมั่นดูแลรักษาสวนของตนเองให้สมบูรณ์อยู่เสมอ อีกทั้งลดความรุนแรงในการทำลายไม้จากธรรมชาติ สำหรับในมิติด้านสภาพแวดล้อม ยางพาราถือเป็นส่วนสำคัญในการรักษาสภาพแวดล้อมของประเทศและของโลก ต้นยางพาราให้อากาศที่สะอาดบริสุทธิ์ และรากยังช่วยชะลอการชะล้างหน้าดิน (คณะอนุกรรมการพิจารณาการจัดตั้งการยางแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป., หน้า 9-10)

แม้ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตยางพารารายใหญ่ที่สุดของโลก มีผลผลิตมากที่สุด และมีเพียงไม่กี่ประเทศที่เป็นประเทศผู้ผลิตยางพารา แต่อำนาจทางการตลาดกลับตกอยู่ในมือของผู้ใช้ยางพาราที่มีอยู่เพียงไม่กี่รายในโลก โดยสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีการใช้ยางพาราและยางสังเคราะห์เป็นรายใหญ่ที่สุด รองลงมาเป็นประเทศญี่ปุ่น (ชลลิกา ทิพยกุล, สุภาพร บัวแก้ว และสมจิตต์ ศิขรินมาศ, 2545) อีกทั้งคู่แข่งที่สำคัญของยางพารา คือ ยางสังเคราะห์ ซึ่งเป็นผลผลิตจากปิโตรเคมีและมีข้อได้เปรียบยางพาราในด้านการพัฒนาการผลิตที่ทำได้อย่างรวดเร็ว (สุภาพร บัวแก้ว และอนเนก ภูณาสะสิริ, 2546) ดังนั้น ปัญหาที่สำคัญและเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องของตลาดยางพาราไม่ว่าในระดับโลก ระดับประเทศ หรือระดับท้องถิ่น คือ ตลาดยางพาราเป็นตลาดของผู้ซื้อ ประกอบกับลักษณะการทำสวนยางพาราในประเทศไทย ชาวสวนยางถึงร้อยละ 95 เป็นชาวสวนยางรายย่อย ซึ่งมีพื้นที่สวนยางพาราถือครองไม่เกิน 50 ไร่ (กรมวิชาการเกษตร, สถาบัน-

วิจัยยาง, 2547, หน้า 21) และมีผลผลิตร้อยละ 74 ของผลผลิตยางพาราทั้งหมด (บัญชา สมบูรณ์สุข, Shivakoti, & Demaine, 2544, หน้า 1) การเป็นชาวสวนยางรายย่อยนั้น ทำให้พบว่า มีข้อเสียเปรียบในการผลิต ทั้งนี้ เพราะผลผลิตของชาวสวนยางแต่ละราย มีคุณภาพไม่สม่ำเสมอ ขาดคุณภาพและมาตรฐาน ในการขายพบว่า จะเป็นลักษณะ ต่างคนต่างขาย ขายครั้งละไม่มาก และเร่งขาย ทำให้มีโอกาสถูกกดราคาได้มาก

แม้รัฐบาลในทุกสมัยพยายามแก้ปัญหาโดยกระตุ้นให้มีการใช้ผลผลิตยางพารา ในประเทศไทยมากขึ้น เช่น การนำยางพารามาใช้เป็นปัจจัยในการผลิตสินค้าต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมยางรถยนต์ ยางรถจักรยานยนต์ ยางรถจักรยาน ยางรัดของ อุตสาหกรรมรองเท้าและอุปกรณ์กีฬา อุตสาหกรรมถุงมือยาง เป็นต้น แต่ไม่ค่อยจะ ประสบผลสำเร็จมากนัก โดยในปัจจุบันมีการใช้ยางพาราในประเทศประมาณร้อยละ 11 ของผลผลิตยางพาราทั้งหมดเท่านั้น (กรมวิชาการเกษตร, สถาบันวิจัยยาง, 2547, หน้า 11) ทั้งนี้ เนื่องจากที่ผ่านมาการพัฒนายางพาราของประเทศไทยมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น คุณภาพของผลผลิตยางแผ่นดิบไม่สม่ำเสมอและค่อนข้างต่ำ เกษตรกรชาวสวนยาง ขาดทักษะการผลิตในเชิงอุตสาหกรรมการแปรรูปยางพาราเป็นสินค้าขั้นสุดท้าย ในการค้นคว้า วิจัย และพัฒนา ยังขาดความเป็นเอกภาพ ขาดการประสานงาน อีกทั้ง ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อพัฒนา อุตสาหกรรมแปรรูปยางพารายังขาดประสิทธิภาพ (บัญชา สมบูรณ์สุข, ปรัดถ พรหมมี และรจเรข หนูสังข์, 2546, หน้า 4) ปัจจุบันรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พยายาม ค้นคว้า วิจัย เพื่อให้มีการใช้ยางพาราในประเทศมากขึ้น เพื่อใช้และส่งออกปขาย ในรูปของสินค้าสำเร็จรูปมากขึ้น

ในปี พ.ศ. 2535-2536 ได้เกิดภาวะราคายางพาราดกต่ำอย่างมาก ราคาซื้อขาย กิโลกรัมละ 12-13 บาท (กรมวิชาการเกษตร, สถาบันวิจัยยาง, 2548ข) ในขณะที่ต้นทุน การผลิตกิโลกรัมละ 17.50 บาท ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวการผลิตยางแผ่นดิบใช้ต้นทุน ด้านแรงงานร้อยละ 68 ของต้นทุนทั้งหมด หรือคิดเป็นจำนวนเงินประมาณกิโลกรัมละ 12 บาท (จรวย เพชรรัตน์, ปิ่น คำนุ้ย และรุจิรา แสงอรุณ, 2547, หน้า 194-195) จึงกล่าวได้ว่า การขายยางพาราในช่วงนั้น เป็นการขายเพื่อแลกกับค่าแรงงานเท่านั้น

แต่ชาวสวนยางยังคงทำผลผลิตออกมาขายเช่นเดิม เพราะยางพาราเป็นพืชยืนต้น ระยะเก็บเกี่ยวนาน โอกาสเปลี่ยนไปปลูกเป็นพืชอย่างอื่นทำได้ยาก และอาจไม่คุ้มทุน

ทั้งนี้ รัฐบาลได้แก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วยการแทรกแซงราคายางพารา ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ถาวร เพราะปัญหามักรวนกลับมาเป็นวัฏจักร ชาวสวนยางกลุ่มหนึ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราชได้เล็งเห็นว่า ควรหาวิธีในการแก้ปัญหายางถาวรให้ได้ด้วยตนเอง จึงได้รวมกลุ่มกันแล้วจดทะเบียนเป็น “กลุ่มเกษตรกรทำสวนยางพารา-บ้านไม้เรียง” ร่วมกันสร้างโรงงานแปรรูปยางพาราขนาดเล็ก ซึ่งมุ่งผลิตและแปรรูปยางพาราที่มีคุณภาพและตรงกับความต้องการของตลาด มีการเขียนแผนแม่บทในการแก้ปัญหาและพัฒนา มีการเริ่มสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนความรู้ด้านต่าง ๆ มากขึ้น

ตามลำดับ จนประสบความสำเร็จและเป็นแม่แบบในการทำงานของกลุ่มเกษตรกรในปัจจุบัน โดยมีผู้นำที่สำคัญ คือ นายประยงค์ รัตนรงค์ (ประยงค์ รัตนรงค์, สิปปนนท์ เกตุทัต และเสรี พงศ์พิศ, ม.ป.ป., หน้า 9-13) ต่อมาคณะกรรมการนโยบายยางธรรมชาติจึงมีมติให้สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง [สกย.] ดำเนินการก่อสร้างโรงงานผลิตยางแผ่นผึ่งแห้งและรมควัน ในปี พ.ศ. 2537-2538 จำนวน 700 โรง และให้เกษตรกรชาวสวนยางจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในชื่อ “สหกรณ์กองทุนสวนยาง . . . จำกัด” (กรมวิชาการเกษตร, สถาบันวิจัยยาง, 2548ข) โดยมีรูปแบบการดำเนินงานในลักษณะรวบรวมผลผลิตของสมาชิก ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นแหล่งที่มาของรายได้หลัก

ในปี พ.ศ. 2552 สหกรณ์กองทุนสวนยางมีรายได้จากการรวบรวมผลผลิตสูงถึง 8,636.3 ล้านบาท จากปริมาณธุรกิจรวม 9,836.5 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 87.80 ของปริมาณธุรกิจรวม (คูตาราง 9 ประกอบ) (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2552)

ความสำคัญของสหกรณ์กองทุนสวนยาง

การจัดตั้งสหกรณ์ตามกฎหมายกระทรวง “กำหนดประเภทของสหกรณ์ที่รับจดทะเบียน พ.ศ. 2548” ได้แบ่งสหกรณ์เป็น 7 ประเภท คือ (1) สหกรณ์การเกษตร (2) สหกรณ์ประมง (3) สหกรณ์นิคม (4) สหกรณ์ร้านค้า (5) สหกรณ์บริการ (6) สหกรณ์ออมทรัพย์ และ (7) สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2553) โดย 3 ประเภทแรก จัดเป็น

สหกรณ์ในภาคการเกษตร ที่เหลือเป็นสหกรณ์นอกภาคการเกษตร เนื่องจากประเทศไทย เป็นประเทศเกษตรกรรม มีเกษตรกรจำนวนมาก ดังนั้น สหกรณ์ส่วนมากจึงเป็นสหกรณ์ ในภาคการเกษตร ปี พ.ศ. 2551 มีจำนวนสหกรณ์ในภาคการเกษตรถึง 4,061 สหกรณ์ จากสหกรณ์ทั้งหมด 6,868 สหกรณ์ หรือคิดเป็นร้อยละ 59.13 และมีจำนวนสมาชิก 6.19 ล้านคน จากสมาชิกสหกรณ์ทั่วประเทศ 10.10 ล้านคน (คูตาราง 10 ประกอบ) (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2552)

สหกรณ์กองทุนสวนยาง จำกัด (ต่อไปนี้จะเรียกว่า “สหกรณ์กองทุนสวนยาง”) เป็นสหกรณ์ในภาคการเกษตร ซึ่งเกิดจากการรวมตัวของเกษตรกรชาวสวนยางเพื่อสร้าง มูลค่าเพิ่มของยางพารา ลดวิถีตลาด และสร้างอำนาจต่อรอง การดำเนินกิจการของ สหกรณ์กองทุนสวนยางสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มยางพาราได้ระดับหนึ่ง กล่าวคือ การที่ ชาวสวนยางขายน้ำยางสดให้กับสหกรณ์กองทุนสวนยางจะได้ราคาที่ยุติธรรม เนื่องจาก ได้ตัดขั้นตอนพ่อค้าคนกลางและราคารับซื้อของสหกรณ์กองทุนสวนยางนั้นอิงกับราคา ตลาดกลาง นอกจากนี้ สหกรณ์กองทุนสวนยางยังสามารถผลิตยางแผ่นผึ่งแห้งหรือยาง-แผ่นรมควันในลักษณะอุตสาหกรรม ทำให้ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพและมาตรฐานเดียวกัน และรวมกันขายครั้งละมาก ๆ ทำให้สามารถขายได้ราคาที่สูงขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง

สภาพปัญหาของสหกรณ์กองทุนสวนยาง

แม้วัตถุประสงค์ของขบวนการสหกรณ์มุ่งเน้นสร้างความร่วมมือของสมาชิก แต่เพื่อให้สหกรณ์สามารถยืนอยู่ได้ด้วยตนเองและมีความยั่งยืน ลดความช่วยเหลือ จากรัฐ สหกรณ์จึงควรมีผลการดำเนินงานที่ดี จากข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2549-2552 พบว่า สหกรณ์กองทุนสวนยางจำนวนหนึ่งมีผลดำเนินการที่ขาดทุน (คูตาราง 9 ประกอบ) เช่น ในปี พ.ศ. 2552 มีสหกรณ์กองทุนสวนยางที่มีผลการดำเนินการขาดทุนถึง 192 สหกรณ์ จากสหกรณ์กองทุนสวนยางที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์รวบรวมได้ 591 สหกรณ์ หรือร้อยละ 32.49 โดยขาดทุนเฉลี่ยสหกรณ์ละ 205,868.23 บาท กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2552) ได้วิเคราะห์สาเหตุของการขาดทุนโดยสรุปได้ว่า เกิดจากการบริหารจัดการ ที่ขาดประสิทธิภาพ ความรู้ และทักษะในการจัดการ ซึ่งหากปล่อยให้เป็นอย่างนี้จะทำให้

เกิดผลกระทบในหลายด้านด้วยกัน อย่างเช่น รัฐบาลต้องจ่ายเงินในการสนับสนุนมากขึ้น สมาชิกขาดความมั่นใจ หรือแม้แต่วาระของสหกรณ์กองทุนสวนยางเองก็จะขาดความยั่งยืน ดังนั้น การพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตของสหกรณ์กองทุนสวนยาง จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

ความสำเร็จของสหกรณ์สามารถพิจารณาได้จากหลายองค์ประกอบ เช่น กำไรจากการดำเนินงาน ความสามารถและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์ หรือความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของสมาชิก เป็นต้น (อุมาพร เงยวิจิตร, อารี วิบูลย์พงศ์ และพัฒนา เจียรวิริยะพันธ์, 2548) ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านการผลิตเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินงานของสหกรณ์กองทุนสวนยาง ทั้งนี้ เป็นเพราะหากมีการจัดการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมทำให้เกิดผลตอบแทนที่ดีกับสหกรณ์ และในท้ายที่สุดก็จะเป็นการสร้างความพอใจให้กับสมาชิกหรือได้รับการยอมรับจากภาคส่วนอื่น

อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการด้านการผลิตของสหกรณ์กองทุนสวนยางเพื่อให้ได้กำไรมันทำได้ค่อนข้างยาก ทั้งนี้ เป็นเพราะการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์กองทุนสวนยางมีข้อจำกัดหลายด้าน ทั้งด้านปัจจัยการผลิตและด้านผลผลิต กล่าวคือ ราคาปัจจัยการผลิตหลัก ได้แก่ น้ำยางสดที่ซื้อจากชาวสวนยาง และราคาผลผลิตที่ขายสู่ตลาดเป็นราคาที่อ้างอิงอยู่กับตลาดกลางทั้งสิ้น ทำให้สหกรณ์กองทุนสวนยางไม่มีโอกาสแสวงหากำไรจากวิถีทางการตลาดได้ ดังนั้น หากต้องการให้ผลตอบแทนดีขึ้น สหกรณ์กองทุนสวนยางจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องบริหารการผลิตให้มีประสิทธิภาพ

การผลิตที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง หน่วยผลิตสามารถเพิ่มปริมาณผลผลิตในขณะที่ใช้ปัจจัยการผลิตเท่าเดิม หรืออาจลดต้นทุนการผลิตในขณะที่ปริมาณผลผลิตเท่าเดิม ส่งผลให้ธุรกิจได้รับผลตอบแทนที่ดีขึ้น ดังนั้น การพัฒนาประสิทธิภาพในการผลิตทำให้ความสามารถในการแข่งขันของหน่วยผลิตเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม การศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการผลิตในประเทศไทยส่วนใหญ่เน้นศึกษาในประเด็นประสิทธิภาพการผลิตของหน่วยผลิตที่เป็นเกษตรกรรายย่อยมากกว่าหน่วยผลิตที่เป็นกลุ่มหรือองค์กร และมักมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบปัญหาในประเด็นของวิธีการเพิ่มปริมาณผลผลิตเป็นหลัก โดยมีวิธีการศึกษาที่มุ่งเน้นการวัดผลิตภาพ (productivity) หรือวัดประสิทธิภาพเชิงเทคนิค

(technical efficiency) เป็นหลัก ซึ่งเป็นวิธีที่ไม่ได้คำนึงถึงข้อมูลทางด้านราคาปัจจัยการผลิตหรือต้นทุนการผลิตมาใช้ในการวิเคราะห์ ทำให้ผลการศึกษาที่ได้ คือ เทคนิคหรือวิธีการเพิ่มผลผลิต แต่ในขณะเดียวกัน ต้นทุนการผลิตอาจเพิ่มขึ้นด้วย นอกจากนี้ การศึกษาในอีกรูปแบบหนึ่งเป็นการวัดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของธุรกิจ การวัดระดับความสามารถในการใช้เงินทุน และความสามารถในการชำระหนี้ (กนก คติการ และพีรรัตน์ อังกรรัตน์, 2538, หน้า 73)

จากข้อจำกัดของสหกรณ์กองทุนสวนยางด้านราคาปัจจัยการผลิตและราคาผลผลิตที่อ้างอิงกับตลาดกลางยางพารา และข้อจำกัดของวิธีการวิจัยข้างต้น ดังนั้น แนวทางการศึกษาที่เหมาะสมจึงควรนำข้อมูลด้านราคาปัจจัยการผลิตและปริมาณผลผลิตมาใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อให้การศึกษามีประสิทธิภาพการผลิตของสหกรณ์กองทุนสวนยางครอบคลุมทั้งด้านการเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต ซึ่งทำให้สหกรณ์กองทุนสวนยางมีผลประโยชน์ที่ดีขึ้น สร้างความพอใจให้กับสมาชิก เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน

การวัดประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจในการศึกษานี้เป็นการเปรียบเทียบการผลิตของหน่วยผลิตที่สังเกต (observed) กับการผลิตของหน่วยผลิตที่มีประสิทธิภาพเต็ม (full efficiency) ภายใต้ข้อสมมติที่เหมือนกันทุกประการ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันของราคาปัจจัยการผลิตและปริมาณผลผลิต ซึ่งเป็นแนวทางการศึกษาที่สอดคล้องกับข้อจำกัดดังกล่าวข้างต้น การวัดประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจทำให้ทราบระดับประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจของแต่ละสหกรณ์ รวมทั้งสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ถึงสาเหตุของการมีหรือไม่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจของสหกรณ์กองทุนสวนยางในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวัดประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจในการผลิตยางแผ่นผึ่งแห้งและยางแผ่นรมควันของสหกรณ์กองทุนสวนยางในภาคใต้ของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจในการผลิตยางแผ่นผึ่งแห้งและยางแผ่นรมควันของสหกรณ์กองทุนสวนยางในภาคใต้ของประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตพื้นที่ ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษาเป็นเขตภาคใต้ตอนล่าง ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดพัทลุง ตรัง สงขลา สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส คิดเป็นร้อยละ 41 ของพื้นที่ปลูกยางพาราในภาคใต้ทั้งหมด ทั้งนี้ เพราะในเขตนี้มีจำนวนสหกรณ์กองทุนสวนยางมากกว่าครึ่งหนึ่ง คือ 381 สหกรณ์ จากทั้งหมด 700 สหกรณ์ทั่วประเทศ (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2552) อีกทั้งจังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นในเรื่องยางพาราหลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการตลาด ด้านการผลิต การส่งออก หรือด้านการศึกษา นอกจากนี้ จังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูลยังเป็นจังหวัดที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดให้เป็นศูนย์กลางยางพาราโลก (คณะอนุกรรมการแปลงยุทธศาสตร์-การพัฒนาจังหวัดสงขลาไปสู่การปฏิบัติ (คณะที่ 2) จังหวัดสงขลา, 2547, หน้า 1-5) ในขณะที่จังหวัดตรังและจังหวัดพัทลุงนั้น ถือเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับยางพารามาหลายชั่วอายุคน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากในปัจจุบันได้เกิดเหตุการณ์รุนแรงในสามจังหวัดชายแดน คือ จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส จึงทำให้ไม่ปลอดภัยในการเก็บข้อมูลและอาจทำให้ข้อมูลเกิดความคลาดเคลื่อน ผู้วิจัยจึงไม่ดำเนินการเก็บข้อมูลใน 3 จังหวัดข้างต้น

2. ขอบเขตเวลา ดำเนินการศึกษาจากข้อมูลของสหกรณ์กองทุนสวนยาง ในปี พ.ศ. 2551

3. ขอบเขตกิจกรรมของสหกรณ์กองทุนสวนยาง เนื่องจากการศึกษาเพื่อวัดประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ จึงศึกษาเฉพาะกิจกรรมในส่วนของการผลิตยางแผ่นรมควันและยางแผ่นผึ่งแห้งเท่านั้น เพราะเป็นกิจกรรมการผลิตหลักของสหกรณ์กองทุนสวนยาง

นิยามศัพท์เฉพาะ

สหกรณ์กองทุนสวนยาง หมายถึง กลุ่มเกษตรกรชาวสวนยางที่จดทะเบียนตาม พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. 2542 มีการดำเนินกิจกรรมในลักษณะรวบรวมน้ำยางสดจาก ชาวสวนยางมาเพื่อแปรรูปขึ้นต้น โดยมีโรงงานสำหรับทำยางแผ่นดิบและยางรมควัน เป็นของตัวเอง

ชาวสวนยาง หมายถึง เกษตรกรที่ประกอบอาชีพทำสวนยางพาราเป็นหลัก
ประสิทธิภาพเชิงจัดสรร หมายถึง ความสามารถของสหกรณ์กองทุนสวนยาง ในการจัดสรรส่วนผสมของปัจจัยการผลิตได้อย่างเหมาะสมที่สุด เพื่อบรรลุเป้าหมาย ต้นทุนต่ำสุดในการผลิตผลผลิตจำนวนหนึ่ง ที่ระดับราคาปัจจัยและระดับเทคโนโลยี เดียวกัน หรือสามารถลดต้นทุนการผลิตโดยไม่ลดระดับการผลิตของผลผลิต และระดับ ราคาปัจจัยการผลิตไม่เปลี่ยนแปลง

ประสิทธิภาพเชิงเทคนิค หมายถึง ความสามารถของสหกรณ์กองทุนสวนยาง ในการผลิตเพื่อบรรลุเป้าหมายผลผลิตสูงสุด จากกลุ่มปัจจัยที่กำหนดและระดับเทคโนโลยี เดียวกัน หรือสามารถเพิ่มผลผลิตโดยไม่ลดการผลิตของผลผลิตอื่น และไม่ได้ใช้ปัจจัย การผลิตบางอย่างเพิ่มขึ้น

ประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจ หมายถึง ความสามารถของสหกรณ์กองทุนสวนยาง ในการจัดสรรส่วนผสมของปัจจัยการผลิตและใช้วิธีการผลิตได้อย่างเหมาะสมที่สุด เพื่อบรรลุเป้าหมายต้นทุนต่ำสุดในการผลิตผลผลิตจำนวนหนึ่ง หรือผลผลิตสูงสุด จากการใช้ปัจจัยการผลิตเท่ากัน ณ ระดับราคาปัจจัยและระดับเทคโนโลยีเดียวกัน

น้ำยางสด หมายถึง น้ำยางธรรมชาติที่ได้จากต้นยางพารา มีลักษณะเป็นของเหลว สีขาวคล้ายน้ำมัน มีสภาพเป็นคอลลอยด์หรือสารแขวนลอย มีความหนาแน่นอยู่ระหว่าง 0.975-0.980 กรัมต่อมิลลิลิตร มีค่า pH ประมาณ 6.5-7.0 ความหนืดของน้ำยาง มีค่าประมาณ 12-15 เซนติพอยส์ โดยที่จะเติมหรือไม่เติมสารรักษาสภาพก็ได้ ขึ้นกับ ระยะเก็บก่อนที่จะนำไปทำให้เข้มข้น หรือไปผ่านกระบวนการอื่น ๆ ต่อไป

ยางแผ่นผึ่งแห้ง หมายถึง ยางแผ่นที่ผลิตโดยเติมกรดลงในน้ำยางข้นเพื่อให้ยางจับตัวกัน และแยกตัวออกจากน้ำ นำยางที่ได้ไปรีดเป็นแผ่นด้วยเครื่องรีดแบบ 2 ลูกกลิ้ง นำไปล้างน้ำ แล้วนำไปตากแดดหรือผึ่งในอากาศร้อนเพื่อไล่ความชื้น

ยางแผ่นรมควัน หมายถึง ยางแผ่นที่ผลิตโดยเติมกรดลงในน้ำยางข้นเพื่อให้ยางจับตัวกัน และแยกตัวออกจากน้ำ นำยางที่ได้ไปรีดเป็นแผ่นด้วยเครื่องรีดแบบ 2 ลูกกลิ้ง นำไปล้างน้ำ แล้วนำไปทำให้แห้ง โดยวิธีการรมควันที่อุณหภูมิประมาณ 60-70 องศาเซลเซียส เป็นเวลาประมาณ 2-3 วัน เพื่อป้องกันเชื้อรา แบ่งเกรดออกเป็นชั้น ๆ ตามปริมาณสิ่งสกปรกปนเปื้อนในยาง ชั้นที่ 1 เป็นเกรดที่ดีที่สุด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การเพิ่มประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจเป็นแนวทางหนึ่งในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน การวัดประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจทำให้ทราบระดับของประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจในภาพรวมของสหกรณ์กองทุนสวนยาง ตลอดจนการทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจ สามารถสรุปประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ได้ดังนี้

1. สหกรณ์กองทุนสวนยางทราบถึงระดับประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจในการดำเนินกิจกรรมการผลิต และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจ เพื่อนำไปปรับปรุงการผลิตต่อไป
2. เป็นแนวทางให้สหกรณ์ตัดสินใจเลือกใช้ปัจจัยการผลิตแต่ละชนิดในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อลดต้นทุนการผลิต ซึ่งทำให้ผลการดำเนินงานของสหกรณ์กองทุนสวนยางดีขึ้น
3. การทราบสาเหตุของการไม่มีประสิทธิภาพ จะเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจของสหกรณ์กองทุนสวนยางได้อย่างเหมาะสม

ตาราง 1

สินค้าส่งออกสำคัญ 10 รายการแรกของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2548-2551

ลำดับที่	รายการ	พ.ศ.			หน่วย : ล้านบาท
		2548	2549	2550	2551
1.	เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ	474,445.20 (28.62)	565,806.90 (19.26)	597,059.90 (5.52)	605,314.00 (1.38)
2.	รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	310,306.50 (40.54)	362,374.30 (16.78)	447,109.40 (23.38)	513,154.20 (14.77)
3.	อัญมณีและเครื่องประดับ	129,339.30 (21.7)	139,864.60 (8.14)	185,149.60 (32.38)	274,093.10 (48.04)
4.	น้ำมันสำเร็จรูป	94,995.50 (33.66)	138,785.60 (46.1)	140,716.10 (1.39)	259,739.10 (84.58)
5.	แผงวงจรไฟฟ้า	238,454.60 (21.39)	267,598.30 (12.22)	290,349.50 (8.5)	237,972.60 (-18.04)
6.	ยางพารา	148,679.90 (8.17)	205,483.10 (38.21)	194,338.70 (-5.42)	223,628.20 (15.07)

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับที่	รายการ	พ.ศ.		
		2548	2549	2550
7.	ข้าว	92,993.70	98,179.00	119,215.40
		-(14.16)	(5.58)	(21.43)
8.	เมล็ดพาสติก	167,914.20	171,394.10	179,512.00
		(34.56)	(2.07)	(4.74)
9.	เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์	115,513.30	134,035.20	157,686.00
		(16.00)	(16.03)	(17.65)
10.	ผลิตภัณฑ์ยาง	94,094.30	117,269.50	125,960.70
		(20.61)	(24.63)	(7.41)
	รวมส่งออก 10 รายการ	2,825,050.90	2,437,097.30	2,437,097.30
	อื่น ๆ	2,571,954.50	2,736,581.60	2,865,022.00
	รวมส่งออกทั้งสิ้น	4,438,691.00	4,937,372.20	5,302,119.20

หมายเหตุ: ตัวเลขภายในวงเล็บ หมายถึง อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)

ที่มา. จาก สถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย, โดย กระทรวงพาณิชย์, 2553, ค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2553, จาก <http://www2.ops3.moc.go.th>

ตาราง 2

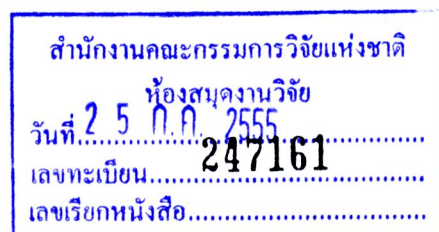
การส่งออกยางพาราของประเทศไทย จำแนกตามประเภทยางพารา ปี พ.ศ. 2546-2551

หน่วย : พันตัน

ประเภท	พ.ศ.					
	2546	2547	2548	2549	2550	2551
ยางแผ่นรมควัน	1,149.6 (0.45)	1,003.3 (0.38)	921.0 (0.35)	939.0 (0.34)	861.3 (0.32)	796.5 (0.30)
ยางแท่ง	912.6 (0.35)	993.5 (0.38)	1,109.3 (0.42)	1,069.3 (0.39)	1,103.8 (0.41)	1,132.1 (0.42)
น้ำยางข้น	409.0 (0.16)	488.6 (0.19)	488.7 (0.19)	555.9 (0.20)	510.5 (0.19)	509.4 (0.19)
ยางผสม	36.6 (0.01)	82.4 (0.03)	36.7 (0.01)	129.6 (0.05)	105.2 (0.04)	165.2 (0.06)
อื่น ๆ	65.6 (0.03)	60.2 (0.02)	76.7 (0.03)	77.9 (0.03)	77.9 (0.03)	72.1 (0.03)
รวม	2,573.5	2,627.4	2,632.4	2,771.7	2,703.8	2,675.3

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บเป็นสัดส่วนการตลาด

ที่มา. จาก สถิติยางไทย, โดย สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร, 2552, ค้นเมื่อ

19 ธันวาคม 2552, จาก http://www.rubberthai.com/statistic/stat_index.html

ตาราง 3

การส่งออกยางพาราโลก จำแนกตามประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญ ปี พ.ศ. 2546-2551

หน่วย : พันตัน

ประเทศ	พ.ศ.						สัดส่วน
	2546	2547	2548	2549	2550	2551	
ไทย	2,573.5	2,637.1	2,632.4	2,771.6	2,703.8	2,560.6	0.35
สาธารณรัฐ-							
อินโดนีเซีย	1,660.5	1,875.1	2,025.0	2,287.0	2,407.4	2,408.3	0.33
มาเลเซีย	946.5	1,106.1	1,127.9	1,131.0	1,018.1	915.5	0.13
สาธารณรัฐ-							
สังคมนิยม-							
เวียดนาม	432.3	479.7	537.7	679.7	682.0	619.3	0.09
อื่น ๆ	617.2	660.3	670.8	727.4	740.1	776.5	0.11
รวม	6,230.0	6,758.3	6,993.8	7,596.7	7,551.4	7,280.2	1.00

ที่มา. จาก สถิติยางไทย, โดย สมาคมยางพาราไทย, 2552, ค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2552, จาก <http://www.thainr.com/th/index.php?detail=stat-thai>

ตาราง 4

การส่งออกยางพาราของประเทศไทย จำแนกตามประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ

ปี พ.ศ. 2546-2551

หน่วย : พันตัน

ประเทศ	พ.ศ.						สัดส่วน
	2546	2547	2548	2549	2550	2551	
สาธารณรัฐ-							
ประชาชนจีน	1,525.0	2,000.0	2,150.0	2,400.0	2,550.0	2,560.0	0.26
สหรัฐอเมริกา	1,078.5	1,143.6	1,159.2	1,003.1	1,018.4	1,041.0	0.11
ญี่ปุ่น	784.2	814.8	857.4	873.7	887.4	877.9	0.09
มาเลเซีย	420.8	402.8	386.5	383.3	446.3	469.0	0.05
ไทย	298.7	318.6	334.6	320.8	373.7	397.6	0.04
สาธารณรัฐ-							
เกาหลี	332.6	351.7	369.8	363.6	377.3	358.2	0.04
เยอรมนี	260.3	242.3	263.0	269.2	283.3	213.8	0.02
สาธารณรัฐตุรกี	108.7	119.7	130.4	133.3	144.0	136.5	0.01
อื่น ๆ	3,135.2	3,307.5	3,418.1	3,582.0	3,803.6	3,672.0	0.38
รวม	7,944.0	8,701.0	9,069.0	9,329.0	9,884.0	9,726.0	1.00

ที่มา. จาก สถิติยางไทย, โดย สมาคมยางพาราไทย, 2552, ค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2552, จาก

<http://www.thainr.com/th/index.php?detail=stat-thai>

ตาราง 5

ราคายางพารา ปี พ.ศ. 2546-2551

หน่วย : บาท/กก.

ยางพารา	พ.ศ.					
	2546	2547	2548	2549	2550	2551
ยางแผ่นดิบ	40.19	46.65	55.23	71.35	72.14	79.90
ยางแผ่นรมควัน						
ชั้น 3	41.73	48.09	57.07	74.21	74.41	82.61
FOB. (กรุงเทพฯ)	44.27	51.70	60.21	79.86	78.47	87.10

ที่มา. จาก ราคายางพาราวັນนี้, โดย ไลฟ์รีเบอรัคคอม, 2552, <http://www.live-rubber.com>

ตาราง 6

ผลผลิตเฉลี่ยยางธรรมชาติ 10 ประเทศแรก ปี พ.ศ. 2546-2550

หน่วย : กิโลกรัมต่อไร่

ลำดับ ที่	ประเทศ	พ.ศ.				
		2546	2547	2548	2549	2550
1.	สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	175	617	616	596	583
2.	สหรัฐเม็กซิโก	296	327	313	321	317
3.	สาธารณรัฐอินเดีย	266	273	287	303	291
4.	สาธารณรัฐโกตดิวัวร์	242	255	272	273	275
5.	ไทย	286	290	282	282	274
6.	สาธารณรัฐกินี	267	288	267	240	270
7.	สาธารณรัฐเอกวาดอร์	239	236	236	243	239
8.	สาธารณรัฐประชาชนจีน	208	202	177	183	184
9.	สาธารณรัฐกัวเตมาลา	181	181	181	180	180
10.	สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม	132	149	160	170	175

ที่มา. จาก FAOSTAT, โดย องค์การอาหารและการเกษตร, 2552, ค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2552, จาก <http://faostat.fao.org/site/339/default.aspx>

ตาราง 7

พื้นที่เพาะปลูกยางธรรมชาติ 10 ประเทศแรก ปี พ.ศ. 2546-2550

หน่วย : ล้านไร่

ลำดับ ที่	ประเทศ	พ.ศ.				
		2546	2547	2548	2549	2550
1.	สาธารณรัฐอินโดนีเซีย	16.72	16.72	20.50	17.04	17.35
2.	ไทย	10.01	10.35	10.57	10.89	11.05
3.	มาเลเซีย	8.22	7.97	7.73	8.75	8.13
4.	สาธารณรัฐสังคมนิยม- เวียดนาม	2.76	2.82	3.02	3.26	3.44
5.	สาธารณรัฐประชาชนจีน	2.72	2.84	2.91	2.94	2.97
6.	สาธารณรัฐอินเดีย	2.68	2.75	2.79	2.81	2.81
7.	สหพันธ์สาธารณรัฐ ไนจีเรีย	2.12	2.12	2.12	2.12	2.13
8.	ไลบีเรีย	0.73	0.77	0.77	0.77	0.79
9.	สาธารณรัฐสังคมนิยม- ประชาธิปไตยศรีลังกา	0.72	0.73	0.73	0.73	0.73
10.	สหพันธ์สาธารณรัฐ- บราซิล	0.65	0.66	0.70	0.67	0.72

ที่มา. จาก FAOSTAT, โดย องค์การอาหารและการเกษตร, 2552, ค้นเมื่อ 18 ธันวาคม

2552, จาก <http://faostat.fao.org/site/339/default.aspx>

ตาราง 8

ปริมาณการผลิตยางพารา 10 ประเทศแรก ปี พ.ศ. 2546-2550

หน่วย : ล้านตัน

ลำดับ ที่	ประเทศ	พ.ศ.				
		2546	2547	2548	2549	2550
1.	ไทย	2.86	3.01	2.98	3.07	3.02
2.	สาธารณรัฐอินโดนีเซีย	1.79	2.07	2.27	2.64	2.76
3.	มาเลเซีย	0.99	1.17	1.13	1.28	1.20
4.	สาธารณรัฐอินเดีย	0.71	0.75	0.80	0.85	0.82
5.	สาธารณรัฐสังคมนิยม- เวียดนาม	0.36	0.42	0.48	0.56	0.60
6.	สาธารณรัฐประชาชน- จีน	0.57	0.57	0.51	0.54	0.55
7.	สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	0.09	0.31	0.32	0.35	0.40
8.	สาธารณรัฐโกตดิวัวร์	0.12	0.14	0.17	0.18	0.19
9.	สหพันธ์สาธารณรัฐ- ไนจีเรีย	0.14	0.14	0.14	0.14	0.14
10.	สาธารณรัฐฯ ศรีลังกา	0.09	0.09	0.10	0.11	0.12

ที่มา. จาก FAOSTAT, โดย องค์การอาหารและการเกษตร, 2552, ค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2552, จาก <http://faostat.fao.org/site/339/default.aspx>

ตาราง 9

สถิติการเงินของสหกรณ์กองทุนสวนยาง ปี พ.ศ. 2549-2552

สถิติการเงิน	พ.ศ.			
	2549	2550	2551	2552
จำนวนสหกรณ์ที่รวบรวมได้	591	602	581	591
จำนวนสมาชิก	70,054	76,547	80,784	84,429
ปริมาณธุรกิจ (ล้านบาท)	8,181.7	9,741.6	8,840.9	9,836.5
รับฝากเงิน	299.8	383.2	414.2	374.1
ให้เงินกู้	98.4	180.9	160.9	200.9
จัดหาสินค้ามาจำหน่าย	362.6	388.8	444.5	622.5
รวบรวมผลิตผล	7,420.6	8,788.2	7,820.0	8,636.3
ผลการประกอบการ (ล้านบาท)				
รายได้	12,725.4	15,638.5	16,109.7	16,202.7
ค่าใช้จ่าย	12,483.6	15,353.6	15,820.0	16,079.0
กำไรสุทธิ	241.8	284.9	289.7	123.7
กำไรเฉลี่ย (บาทต่อสหกรณ์)	564,425.42	679,296.92	671,325.89	415,226.54
จำนวนสหกรณ์ที่ได้กำไร	449	443	459	393
ขาดทุนเฉลี่ย (บาทต่อสหกรณ์)	-86,202.29	-115,529.26	-154,789.69	-205,868.23
จำนวนสหกรณ์ที่ขาดทุน	135	139	119	192

ที่มา. จาก ข้อมูลทะเบียนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร, โดย กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2552, ค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2552, จาก http://203.154.183.18/ewt/cadweb_org/main.php?filename=datacenter_result52

ตาราง 10

จำนวนสหกรณ์และสมาชิกสหกรณ์ จำแนกตามประเภทสหกรณ์ ปี พ.ศ. 2546-2551

ประเภท	พ.ศ.					
	2546	2547	2548	2549	2550	2551
จำนวนสหกรณ์						
รวมทั้งประเทศ	6,096	6,247	6,553	6,712	6,872	6,868
สหกรณ์ภาคการเกษตร	3,910	3,951	4,118	4,137	4,168	4,061
สหกรณ์การเกษตร	3,748	3,787	3,945	3,958	3,993	3,885
สหกรณ์ประมง	67	71	80	86	84	85
สหกรณ์นิคม	95	93	93	93	91	91
สหกรณ์นอกภาคการเกษตร	2,186	2,296	2,435	2,575	2,704	2,807
สหกรณ์ออมทรัพย์	1,460	1,529	1,566	1,597	1,395	1,370
สหกรณ์ร้านค้า	240	250	249	249	233	227
สหกรณ์บริการ	486	517	620	700	794	866
สหกรณ์เครดิตยูเนียน	-	-	-	29	282	344
จำนวนสมาชิกรวมทั้ง						
ประเทศ (พันคน)	8,816.3	8,936.4	9,351.8	9,573.5	9,902.9	10,104.1
สหกรณ์ภาคการเกษตร	5,511.2	5,585.9	5,831.4	5,889.3	6,063.5	6,192.6
สหกรณ์การเกษตร	5,340.4	5,419.3	5,654.4	5,697.8	5,865.2	5,995.3
สหกรณ์ประมง	12.4	13.6	16.3	14.0	14.3	14.7
สหกรณ์นิคม	158.4	153.0	160.8	177.6	184.1	182.6
สหกรณ์นอกภาคการเกษตร	3,305.1	3,350.5	3,520.3	3,684.2	3,839.4	3,911.5
สหกรณ์ออมทรัพย์	2,323.9	2,311.6	2,478.1	2,415.7	2,481.3	2,480.3
สหกรณ์ร้านค้า	729.6	777.8	767.3	769.9	783.9	736.6
สหกรณ์บริการ	251.6	261.2	274.9	289.3	325.4	377.1
สหกรณ์เครดิตยูเนียน	-	-	-	209.3	248.7	317.4

ที่มา. จาก สถิติสหกรณ์ในประเทศไทย ปี 2552, โดย กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2552,

ค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2552, จาก http://www.cpd.go.th/cpd/cpdinter/Information_coop53.html